TORAH OHR • PARSHAS VAYEISHEV • MAAMAR 1

וישב יעקב בארץ
מגורי אביו בארץ כנען

« Et Yaakov s'établit dans le pays où son père avait séjourné, dans le pays de Canaan »

◇

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/1/

1 וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. להבין ענין זה גם כפל לשון בארץ מגורי אביו בארץ כנען.

« Et Yaakov s'établit dans le pays où son père avait séjourné, dans le pays de Canaan. » [Il faut] comprendre cette question, ainsi que la formulation doublée, « dans le pays où son père avait séjourné » [et] « dans le pays de Canaan ».

הנה כתיב אתהלך לפני ה' בארצות החיים. שיש שני ארצות שהם ב' בחינת כלים להשראת חיים עליונים

Or, il est écrit : « Je marcherai devant Havaya dans les pays des vivants » : [c'est-à-dire] qu'il existe deux pays, qui sont deux niveaux de réceptacles destinés à accueillir la vie supérieure.

(וכמו חיים לשון רבים כך ארצות לשון רבים). וביאור הענין צריך להבין למה נק' א"י [ארץ ישראל] בכל התורה ארץ כנען.

(Et de même que « vie » [chayim] est au pluriel, « pays » est au pluriel.) Pour expliquer la question, il faut comprendre pourquoi, dans toute la Torah, la Terre d'Israël est appelée « le pays de Canaan ».

והרי חם הוא אבי כנען ומה הוא היחוס שבח א"י [ארץ ישראל] בזה (גם להבין מ"ש כנען בידו מאזני מרמה) גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבאות ביום ההוא.

Pourtant, Cham est le père de Canaan ; quel éloge de la Terre d'Israël y a-t-il donc dans cette filiation ? (Il faut aussi comprendre ce qui est écrit : « Canaan : il a dans sa main des balances trompeuses. ») Il faut également comprendre ce qui est écrit : « Et il n'y aura plus de Cananéen dans la maison de Havaya des armées, en ce jour-là. »

הנה נודע שכל התורה כולה נדרשת בזה לעומת זה כי כמו שיש לבן ועשו בקליפה

Or, il est connu que toute la Torah est interprétée selon le principe de « l'un en regard de l'autre » : de même qu'il y a Lavan et Eisav dans la kelipa (l'écorce),

וכן שר הטבחים ושר המשקים וכו'. כך יש כל בחי' אלו בקדושה כי זה לעומת זה עשה אלקים.

de même qu'il y a aussi le chef des bouchers et le chef des échansons, etc., tous ces niveaux existent dans la sainteté, car « D.ieu a fait l'un en regard de l'autre ».

2 והנה שלשה בני נח הם למעלה בקדושה ג' בחי' גווני קשת חיור סומק ירוק.

Or, les trois fils de Noach se trouvent, au-dessus, dans la sainteté, sous la forme de trois niveaux : les couleurs de l'arc-en-ciel, le blanc, le rouge et le vert.

אלא שבהשתלשלות העולמות בבחינת נפילה ממדרגה אחר מדרגה נעשה חם גשמי אבי כנען. ולהבין ענין כנען בקדושה הנה כנען פירושו סוחר כמ"ש כנעניה נכבדי ארץ.

Mais, dans l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), à travers une chute d'un niveau après l'autre, cela devint le Cham physique, père de Canaan. Pour comprendre la notion de Canaan dans la sainteté : « Canaan » signifie « marchand », comme il est écrit : « ses marchands (kin'aneha) sont les hommes honorés de la terre ».

3 וכתיב כנען בידו מאזני מרמה. היינו עד"מ כמו הסוחר שיפזר ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרויח ולהשתכר וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד.

Et il est écrit : « Canaan a dans sa main des balances trompeuses. » C'est-à-dire, à titre d'analogie, comme le marchand qui disperse ses fonds, son argent et son or, et s'en dessaisit afin de réaliser un profit et de gagner ; toute son intention est d'être celui qui « disperse et gagne encore davantage ».

כך הנה מקור נשמת ישראל שהוא בחי' כנ"י [כנסת ישראל] נמשלה בגלות לסוחר זה כדכתיב בא אחיך במרמה ויקח ברכתך. כי הנה כתיב עת אשר שלט האדם באדם לרע לו.

Ainsi, la source des âmes d'Israël, qui est le niveau de la Communauté d'Israël (Knesset Israël), est comparée en exil à ce marchand, comme il est écrit : « Ton frère est venu avec ruse et a pris ta bénédiction. » Car il est écrit : « un temps où l'homme domine l'homme à son détriment ».

שע"י התלבשות השכינה בבחי' גלות בתוכם להשפיע להם ע"י זה מתבררים כל ניצוצות הקדושה כמו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם כו' להיות בלע המות וכו'.

Car, lorsque la Chekhina (la Présence divine) est revêtue de la condition d'exil parmi eux, afin de leur dispenser son influx, toutes les étincelles de sainteté sont ainsi épurées ; comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « Israël n'a été exilé que pour qu'on lui ajoute [des convertis] », etc., afin que s'accomplisse la parole : « Il engloutira la mort », etc.

4 ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ ונגלה כבוד ה' כי עין בעין יראו וגו'. וכמו שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטות בכל נפש מישראל בעבודת ה'

« Et l'esprit d'impureté, Je l'écarterai du pays » ; « la gloire de Havaya se révélera » ; « car ils verront œil à œil », etc. Et, de même que cela se produit dans le monde dans son ensemble, cela se produit aussi, en particulier, dans chaque âme d'Israël, dans le service de D.ieu.

כי הנה הנשמה טרם ירידתה לעולם הזה להתלבש בגוף ונפש החיונית הבהמית היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה במאצילה ברשפי אש האהבה בטבע כשלהבת העולה מאליה כו׳

Car, avant sa descente dans ce monde pour s'envelopper d'un corps et de l'âme animale vitale, l'âme était liée et unie à sa source et à sa racine, dans Celui qui l'avait émanée, dans des flammes d'amour ardentes, par nature, comme une flamme qui s'élève d'elle-même, etc.

והיה לה בחי׳ אהבה ויראה טבעי׳ [טבעיים] בגילוי רב שהוא בחי׳ כסף וזהב. כסף מלשון נכסף נכספת דהיינו בחי׳ אהבה.

Elle possédait l'amour et la crainte naturels à un degré de grande révélation, ce qui correspond à l'aspect de «l'argent et l'or». «Argent» (kesef) vient du terme nichsof nichsafta, «tu as vivement désiré»; cela désigne l'aspect de l'amour.

5 וזהב מצפון יאתה שהוא בחי׳ שמאל שהוא בחי׳ יראה ואח״כ כשירדה הנשמה לעולם הזה להתלבש בגוף הגשמי

Et «l'or vient du nord», qui est le niveau de la gauche, lequel est le niveau de la crainte. Puis, lorsque l'âme descendit dans ce monde pour se revêtir du corps physique,

הנה גם בחי׳ אהבה ויראה שהיה לה הם מסותרות ומכוסות בלב הגשמי ואינה יכולה לראות באהבה ויראה בהתגלות כל כך כבתחלה, ונמצא שנגרעו האהבה ויראה מערכם.

même le niveau d'amour et de crainte qu'elle avait est caché et recouvert dans le cœur physique, et elle ne peut percevoir l'amour et la crainte aussi ouvertement qu'auparavant ; il s'ensuit donc que l'amour et la crainte ont été amoindris par rapport à leur mesure.

6 וא״כ למה זה ירדה הנשמה לעוה״ז מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחילה. אך הנה כתיב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

Si tel est le cas, pourquoi l'âme est-elle descendue dans ce monde, puisque c'est une grande descente et une grande perte par rapport à son état antérieur ? Pourtant, il est écrit : «La Torah de Ta bouche m'est meilleure que des milliers d'or et d'argent.»

אלפי לשון לימוד כלומר שיש לי יתרון ומעלה בתורת פיך בעוה"ז יותר מבחי' זהב וכסף שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה.

«Des milliers» (alfei) est une expression qui désigne l'apprentissage. Autrement dit : j'ai un avantage et une supériorité dans «la Torah de Ta bouche», dans ce monde, par rapport au niveau de «l'or et de l'argent» auxquels l'âme était accoutumée (lemudah) au début.

7 והענין כמו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה וכו' כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא תהיה דביקת הנפש באלקים חיים יותר נפלאה ברעותא דלבא

Et voici ce qu'il en est, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : «Une heure de techouva (retour) vaut mieux», etc. Car, grâce à la techouva supérieure, venant du plus profond du cœur, l'attachement de l'âme à D.ieu vivant sera plus merveilleux, dans la re'usa deliba [le désir du cœur],

כמ"ש לקמן, ונמצא שאע"פ [שאף על פי] שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעי' [טבעיים] שבחיצונית הלב הגלוים מ"מ יהיה לה יתרון בבחי' רעותא דלבא בנקודת פנימית הלב כיתרון האור הבא מן החשך דוקא.

comme cela sera expliqué plus loin. Il en ressort que, bien qu'elle subisse une diminution de l'amour et de la crainte naturels, qui se révèlent dans la dimension extérieure du cœur, elle aura néanmoins un avantage au niveau du désir du cœur, au point intérieur du cœur, à l'image de «l'avantage de la lumière [qui vient] des ténèbres», précisément.

8 וביאור הענין כי הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. פי' ע"ד מ"ש אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא וכו'

Et voici l'explication de la chose : il est écrit : «Je suis le premier et Je suis le dernier, et en dehors de Moi, il n'y a pas de D.ieu (Elokim).» Cela signifie, dans l'esprit de ce qui est écrit : «Je, Havaya, n'ai pas changé», et «Tu étais [le même] avant que le monde soit créé», etc.,

בלי שום שינוי כי אין בריאת עולמות עליונים ותחתונים תופסים מקום כלל וכולא קמיה כלא חשיב ממש.

sans aucun changement ; car la création des mondes supérieurs et inférieurs n'occupe absolument aucune place, et «tout devant Lui est véritablement considéré comme rien».

9 ומבלעדי פי' מה שהוא זולת בחי' זו דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] בחי' זמן ומקום אין אלקים זולתי שהוא בחי' אלקים חיים ומלך עולם

Et «en dehors de Moi» désigne ce qui est autre que ce niveau, c'est-à-dire au sein du temps, lorsque le monde apparaît comme quelque chose qui existe, comme une chose en soi, le niveau du temps et de l'espace : [là] «il n'y a pas d'Elokim en dehors de Moi», ce qui correspond à l'aspect du «D.ieu vivant (Elokim) et Roi éternel»,

כמאמר ומבלעדיך אין לנו מלך גואל וכו' שכל העולמות עליונים ותחתונים נתהוו מבחי' מלכותו ית'

comme dans la formule : «et en dehors de Toi, nous n'avons ni roi ni rédempteur», etc. ; car tous les mondes supérieurs et inférieurs sont venus à l'existence à partir du niveau de Sa Mal'hout (souveraineté), béni soit-Il,

וכדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים וגו' ושם עלו השגת כל הנבראי' [הנבראים] העליונים ותחתוני' [ותחתונים] אבל בהקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה

comme il est écrit : «Ta royauté est une royauté sur tous les mondes», etc. C'est jusque-là que s'élève la compréhension de toutes les créatures, supérieures et inférieures. Mais quant au Saint béni soit-Il, dans Sa gloire et Son essence, «aucune pensée ne peut Le saisir»,

כי הוא רם ונשא מגדר ההשגה ואינו נתפס בתוך עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב בשום שכל והשגה בעולם אלא ברעותא דלבא מקרב איש ולב עמוק.

car Il est élevé et sublime au-delà des limites de la compréhension, et Il n'est pas appréhendé au sein des mondes, ni au niveau de [la lumière qui] remplit [tous les mondes] (memalé kol almin), ni au niveau de [la lumière qui] entoure [tous les mondes] (sovev kol almin), par aucun intellect ni aucune faculté de compréhension dans le monde, mais seulement par le désir du cœur, «l'intériorité de l'homme et un cœur profond».

10 וכמ"ש ממעמקים קראתיך ה' מפני כי בחי' רעותא דלבא נמשך מהתבוננות זו עצמה אם ישים אליו לבו דלית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא רם ונשא למעל' [למעלה / למעלת] מעלה עד אין קץ ותכלית אפילו מבחי' חכמה עילאה.

Comme il est écrit : «Des profondeurs, je T'ai appelé, Havaya.» Car le niveau du désir du cœur découle de cette contemplation même : «s'il y applique son cœur», à savoir qu'aucune pensée ne peut Le saisir en aucune façon et qu'Il est élevé et exalté, toujours plus haut, sans fin ni limite, même au-delà du niveau de la 'Hokhma (sagesse) supérieure.

אי לזאת תכסף ותכלה נפשו לבטל במציאות אליו יתב' [יתברך] לצאת ממאסר הגוף נרתקה ולהשתפך אל חיק אביה

C'est pourquoi son âme aspirera ardemment et languira, désirant s'annuler dans son existence devant Lui, béni soit-Il, afin de quitter la prison du corps, son enveloppe, et de se déverser dans le sein de son Père.

משא"כ הנשמה טרם ירידתה להתלבש בגוף היתה אהבתה ודבקותה בשרשה לפ"ע [לפי ערך] השגתה וכן לענין היראה:

Il n'en va pas ainsi de l'âme avant sa descente, lorsqu'elle devait s'envelopper dans un corps : son amour et son attachement à sa racine étaient selon [la mesure de] sa compréhension ; il en allait de même pour la crainte.

11 והנה בזמן שהיה בהמ"ק [בית המקדש] קיים היה נמשך בחינה זו רעותא דלבא מגילוי אא"ס [אור אין סוף] ב"ה בהיכל קדשי קדשים כו' כמ"ש בתניא להיות בטל רצונו לרצונו ית' וכמ"ש כי תהיו לי ארץ חפץ.

Or, à l'époque où le Temple se tenait encore, ce niveau du désir du cœur était suscité par la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, dans le Sanctuaire du Saint des Saints, etc., comme l'explique le Tanya, afin que la volonté de chacun soit annulée devant Sa volonté, béni soit-Il ; et comme il est écrit : « Car vous serez pour Moi une terre de désir. »

אך בזמן הגלות הנה כתיב ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וגו' משם דייקא דהיינו כשתתבונן על ההיפוך מדרכי ה' איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק כמו עובר רצונו

Mais, à l'époque de l'exil, il est écrit : « Et de là, tu chercheras Havaya, ton D.ieu, et tu Le trouveras », etc. « De là » précisément : c'est-à-dire lorsque vous méditez sur l'opposé des voies de D.ieu, sur la manière dont cela est éloigné de D.ieu par la plus extrême distance, comme celui qui transgresse Sa volonté ;

ומאין נשפע להם שפע וחיות להיות בהם חיות וקיום מרצונו ית' שרצונו ית' הוא המחיה אותם כמ"ש ואתה מחיה את כלם.

Et [considérez] d'où leur parviennent l'abondance et la force vitale, de sorte qu'ils aient vie et existence par Sa volonté, béni soit-Il ; car c'est Sa volonté, béni soit-Il, qui leur donne la vie, comme il est écrit : « Et Toi, Tu fais vivre tous les êtres. »

אך על זה אמרו כמה ארך אפים לפניו שמבחי' ארך אפים נמשך ונשתלשל ממדרגות עליונות דרך נפילה להחיות העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] אף שהם עוברי רצונו.

Mais à ce sujet, ils ont dit : « Combien grande est la patience devant Lui ! » Car, à partir du niveau de patience (erech apayim), l'influx est attiré et descend, par une voie de chute, depuis des niveaux supérieurs, afin de donner vie aux nations idolâtres, bien qu'elles transgressent Sa volonté.

12 וזהו אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה שיושפע בחינת רצון עליון שהוא למעלה מעלה מגדר עלמין

Et voici [le raisonnement] : si [tel est le cas] pour ceux qui enfreignent Sa volonté, alors, pour ceux qui accomplissent Sa volonté, à plus forte raison se déversera le niveau de la volonté suprême, qui se situe très, très au-dessus des limites des mondes :

שלא בבחי' ירידת והשתלשלות המדרגות בבחי' חכמה ומדות אלא בבחי' פנימית נקודת הלב שהיא בחי' תשובה עילאה שקדמה לעולם. וזהו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

non par la descente et l'enchaînement des niveaux, dans le niveau de 'Hokhma (sagesse) et des attributs émotionnels (midot), mais dans le niveau du point intérieur du cœur, qui est celui de la techouva supérieure (retour), laquelle a précédé le monde. Et voici [le sens de] « lorsque tu Le rechercheras de tout ton cœur et de toute ton âme » :

דהיינו שיהפך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י בחי' רעותא דלבא זו למאוס בחיי עוה"ז ותענוגים ולמשוך לבו ונפשו לדבקה בו ית'.

c'est-à-dire que son cœur se transforme d'un extrême à l'autre, et que « l'obscurité se transforme en lumière », grâce à ce niveau du désir du cœur : mépriser la vie et les plaisirs de ce monde, et attirer son cœur et son âme pour qu'ils s'attachent à Lui, béni soit-Il.

13 והנה כל זה ע"ד משל הסוחר הנ"ל שמוציא כסף וזהב מרשותו להיות מפזר ונוסף עוד.

Tout cela relève de la parabole du marchand mentionné plus haut, qui fait sortir de son domaine l'argent et l'or afin de « disperser et gagner pourtant davantage ».

כך הנשמה אע"פ [אף על פי] שמוציאה כסף וזהב שהוא בחי' אהבה ויראה הגלוים להתלבש ולהסתיר בגוף ונפש הבהמית הנה ע"י יש לה יתרון בבחי' רעותא דלבא כרשפי אש מן ההפוך.

Ainsi en est-il de l'âme : bien qu'elle fasse sortir de son domaine « l'argent et l'or », qui correspondent au niveau de l'amour et de la crainte révélés, afin qu'ils soient revêtus et dissimulés dans le corps et l'âme animale, elle acquiert par là un avantage dans la dimension du désir du cœur, semblable à des flammes de feu, issues de l'opposé.

14 וזהו וחם הוא אבי כנען בזקף גדול שחמימות רשפי אש ושלהבת העולה למעלה מההיפוך הוא העושה בחי' כנען לסחור כנ"ל כמ"ש טעמה כי טוב סחרה וגו'.

Et c'est [le sens de] « Et Cham est le père de Canaan », avec un zakef gadol : car la chaleur (chamimus) des flammes de feu et de la flamme qui s'élève vers le haut à partir de son contraire est ce qui fait du niveau de Canaan celui d'un commerçant, comme mentionné plus haut, ainsi qu'il est écrit : « Elle constate que son commerce est bon », etc.

אך מתחלה צריך להקדים בחי' יראה תתאה שהיא נמשכת מבחינת מלכותו ית' שהיא נק' בחי' כנען העליונה דקדושה שמזה יעלה ויבא ויגיע להיות בחי' כנען בידו מאזני מרמה להגיע לבחי' רעותא דלבא בחי' פנימית הלב כנ"ל.

Mais, tout d'abord, il faut prendre pour point de départ le niveau de la crainte inférieure, qui est attirée du niveau de Sa Mal'hout (souveraineté), béni soit-Il, appelée le niveau du Canaan supérieur de sainteté ; de là, on s'élèvera, on viendra et on atteindra le niveau de « Canaan : dans sa main se trouvent des balances trompeuses », pour parvenir au niveau du désir du cœur, l'aspect intérieur du cœur, comme mentionné plus haut.

15 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת דהיינו באמתות נקודת לבו שהרי אנו רואים דגנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא ואעפ"כ [ואף על פי כן] עומד ברשעו ואינו שב מידיעתו

Et c'est [le sens de] « Havaya est proche de tous ceux qui L'appellent, de tous ceux qui L'appellent en vérité » : c'est-à-dire, dans la vérité du point de son cœur. Car nous voyons que « le voleur, à l'entrée du tunnel, invoque le Miséricordieux » et que, néanmoins, il persiste dans sa méchanceté et ne revient pas sur ce qu'il entend sciemment [faire].

וגם אנו רואים שיש אפילו מי שיוליד אהוי"ר [אהבה ויראה] בלבו וחולפת ועוברת כמו אחר התפלה כנ"ל.

Nous voyons aussi qu'il y a même quelqu'un qui fait naître en son cœur l'amour et la crainte, et que cela passe et s'évanouit, par exemple après la prière, comme mentionné plus haut.

והיינו מפני שאינו נתפס אלא במוחו ושכלו בבחי' מקיף אבל אינו נכנס לפני ולפנים שיתפעל הלב באמת לאמתו מעומקא דלבא

Cela tient au fait que cette perception n'est saisie que par son esprit et son intellect, sous la forme d'une [lumière] englobante (makif), mais qu'elle ne pénètre pas à l'intérieur, jusqu'au plus profond, de sorte que le cœur soit véritablement et pleinement ému, du plus profond de lui-même.

משא"כ כשיקראוהו באמת דהיינו מעומקא דלבא הנה שפת אמת תכון לעד ובל תמוט עולם ועד:

En revanche, lorsqu'ils L'appellent en vérité, c'est-à-dire du plus profond du cœur, alors « la lèvre de vérité sera affermie pour toujours », et elle ne vacillera pas, à jamais et pour toujours.

16 והנה כתיב הקל קול יעקב קדמאה חסר ו' שהוא בחי' קלא דלא אשתמע וקול בתראה מלא ו' שהוא בחי' קלא דאשתמע כמ"ש בזוהר הקדוש.

Or, il est écrit : « La voix est la voix de Yaakov » : le premier [kol (voix)] s'écrit sans vav, ce qui correspond au niveau de la voix qui ne s'entend pas, et le second kol s'écrit avec un vav, ce qui correspond au niveau de la voix qui s'entend, comme l'explique le Zohar sacré.

וביאור הדברים הנה בחי' יעקב הוא יו"ד עקב פי' שהיו"ד שהוא תחלת המחשבה ביו"ד נברא עוה"ב [עולם הבא] הוא נמשך לבחי' עקב ורגל שהוא בחי' הדבור.

Voici l'explication : le niveau de Yaakov est yud-akev (« yud » [et] « talon »). Autrement dit, le yud, qui est le commencement de la pensée — « le Monde à venir fut créé avec le yud » — est attiré vers le niveau du talon et du pied, qui correspond au niveau de la parole.

ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה. מריש כל דרגין. ובכל מדרגות עליונות יש ג"כ בחינת ראש ורגל

Et Yaakov est [la barre qui] « traverse d'une extrémité à l'autre », « depuis la tête de tous les degrés ». À tous les niveaux supérieurs également, il existe l'aspect d'une tête et d'un pied,

כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא וכתיב והארץ הדום רגלי וכתיב ומקום רגלי אכבד ויעקב הוא בחי' יו"ד עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו.

comme il est écrit : « Ses pieds se tiendront en ce jour-là », et il est écrit : « la terre est le marchepied de Mes pieds », et il est écrit : « j'honorerai le lieu de Mes pieds ». Et Yaakov est le niveau de yud-akev dans chaque monde, selon la mesure propre à celui-ci.

17 והנה בחינת קלא דאשתמע הוא בחי' התורה שהוא בחי' המשכה כמשל הקול המחבר וממשיך מצפוני כוונת הלב לבא לידי גילוי בדבור וכך התורה היא בחי' חכמה עילאה בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא

À présent, le niveau de la voix qui se fait entendre est celui de la Torah, qui est un niveau de transmission vers le bas, comme dans l'analogie de la voix, qui relie et fait descendre les intentions cachées du cœur jusqu'à leur révélation dans la parole. Ainsi, la Torah est l'aspect de la 'Hokhma (sagesse) supérieure, l'aspect de « sage, mais non par une sagesse connue ».

שהרי טעמי המצות לא נתגלו להיות בהתגלות רב להבין כל עמקי סודותיה בפרטי פרטות ונמשכה לבחי' גילוי ע"י התלבשותה בדברים גשמיים סדר זרעים מועד וכו'.

Car les raisons des mitsvot n'ont pas été dévoilées de façon si manifeste qu'on puisse comprendre toutes les profondeurs de leurs secrets dans leurs moindres détails ; la Torah a été amenée à se révéler en se revêtant de réalités matérielles : l'ordre de Zeraim, Moed, etc.

18 והוא בחי' קול והמשכה של יעקב יו"ד עקב דהיינו מבחי' יו"ד שהוא חכמה עילאה להיות נמשך עד עקב והוא עשי' [עשיה].

Et cela correspond au niveau de la voix et de la prolongation vers le bas de Yaakov, yud-akev : c'est-à-dire depuis le niveau du yud, qui est la 'Hokhma supérieure, afin de descendre jusqu'au talon, qui est le Monde d'Assiya (Action).

אך כדי שיהיה האדם כלי ומכון שיהיה חכמה עילאה שורה ומתגלה בו בעסק התורה צריך להיות תחלה בבחי' בטול בבחי' רעותא דלבא

Mais, pour qu'une personne soit un réceptacle et un lieu où la 'Hokhma supérieure puisse résider et se révéler dans l'étude de la Torah, elle doit d'abord se trouver dans le niveau de l'annulation de soi (bitoul), dans celui du désir du cœur,

והוא בחי' קלא דלא אשתמע דרוח אמשיך רוח להיות אור ה' שורה ומתגלה בו להיות חכמת ה' בקרבו בהתגלות וחב"ד [וחכמה בינה ודעת] שבנפשו בטלים וטפלים אליו והוא ענין אתדבקות רוחא ברוחא.

ce qui correspond au niveau de la voix qui n'est pas entendue ; car « l'esprit attire l'esprit », afin que la lumière de D.ieu réside en lui et s'y révèle, que la sagesse de D.ieu soit en lui de façon manifeste et que la 'Hokhma, la Bina (compréhension) et le Daat (connaissance) de son âme soient dans le bitoul et subordonnés à Lui. Et c'est là le concept de « l'attachement de l'esprit à l'esprit ».

19 וע"ז נאמר אלוהי בקרבי וכתיב ואשים דברי בפיך. דברי ממש כי דבר ה' זו הלכה היא הנגלית בו והיא המדברת מתוך גרונו.

Et à ce sujet, il est dit : « Mon D.ieu est en moi », et il est écrit : « J'ai mis Mes paroles dans ta bouche » : « Mes paroles » au sens littéral, car « "la parole de Havaya" : c'est la halachah » ; c'est elle qui se révèle en lui, et c'est elle qui parle par sa gorge.

ולכן נאמר על התורה בי מלכים ימלוכו. ואמרינן מאן מלכי רבנן. ומתניתא מלכתא.

C'est pourquoi il est dit de la Torah : « Par moi les rois règnent », et nous disons : « Qui sont les rois ? Les rabbins », et « la Mishnah est une reine ».

כי להיותו בביטול אל דבר ה' ורצונו וחכמתו ואינו תופס מקום מצד עצמו כלל הנה דבר המלך הוא השלטון והוא בחי' מלך שגוזר ואומר שאם יטעון ראובן כך כו' יהיה כך.

Car, étant dans l'annulation de soi (bitoul) devant la parole de D.ieu, Sa volonté et Sa sagesse, et ne tenant absolument aucune place de son propre chef, « la parole du roi fait autorité » ; il est au niveau d'un roi qui décrète et dit que, si Reouven soutient telle chose, etc., il en sera ainsi,

וכן לעשות כך ושלא לעשות כך וכו' ואינו בבחי' עבד כ"א בעשיית המצות שהוא כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו:

et de même, quant au fait de faire ainsi et de ne pas faire ainsi, etc. Il n'est pas au niveau d'un serviteur, si ce n'est dans l'accomplissement des mitsvot, où il est comme un serviteur qui exécute les ordres du roi et met en œuvre ses paroles.

20 וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו. וישב הוא ענין השפלה וירידה ממקום עמידתו. ופי' שבחי' יעקב יו"ד עקב נמשך ונשפל להיות בארץ מגורי אביו.

Et voici [le sens de] « Yaakov s'établit dans le pays des séjours de son père (megurei). » « S'établit » (vayéchev) désigne un abaissement et une descente depuis le lieu où l'on se tenait. Le sens est que le niveau de Yaakov, youd-akev, est attiré vers le bas et abaissé, afin d'être « dans le pays des megurei de son père ».

ומגורי יש בו ב' פי' הא' הוא לשון יראה והב' הוא לשון אוצר כמו מגורה מלאה פירות שהוא כלי שאוצרין לתוכו ושניהם עולים בקנה אחד כי יראת ה' היא אוצרו כתיב.

Et megurei a deux sens : le premier exprime la crainte, et le second désigne un lieu de stockage, comme dans « un grenier (megurah) plein de fruits », qui est un réceptacle dans lequel on entrepose [les fruits] ; ces deux sens vont de pair, car il est écrit : « La crainte de Havaya est son trésor. »

21 וכן בדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אוצר של יראת שמים שהיא בחי' יראה עילאה יראה בשת בבחי' בטול הוא כלי קבול לחכמה עילאה שיהא שורה ומתגלה בו

De même, dans les paroles de nos Sages, de mémoire bénie : «un trésor de crainte du Ciel», qui correspond au niveau de la crainte supérieure — la crainte de la honte — dans le registre de l'annulation de soi (bitoul) : c'est un réceptacle destiné à recevoir la 'Hokhma (sagesse) supérieure, afin qu'elle y réside et s'y révèle.

ונקרא מגורי אביו כי יעקב הוא בחי' יו"ד עקב הוא בחי' הארה והמשכה מבחי' חכמה עילאה להמשיך עד סוף כל דרגין. ובחי' חכמה עילאה נק' אביו.

Et cela est appelé «les megurei de son père» [les séjours de son père], car Yaakov correspond au niveau de yud-akev [youd, la lettre, et akev, le talon] : il est un rayonnement et une effusion provenant du niveau de la 'Hokhma supérieure, afin de faire descendre [la lumière] jusqu'au terme de tous les degrés. Et le niveau de la 'Hokhma supérieure est appelé «son père».

22 והנה זה הוא בבחי' יחודא עילאה ואתדבקו' רוחא ברוחא בעסק התורה להיות בטל אליו ית' בבחי' חכמה עילאה כנ"ל.

Or, cela relève de l'unité supérieure (yi'houda ila'a) et de l'attachement de l'esprit à l'Esprit dans l'étude de la Torah, afin d'être dans le bitoul devant Lui, béni soit-Il, au niveau de la 'Hokhma (sagesse) suprême, comme mentionné plus haut.

אך בבחי' יחודא תתאה דהיינו להיות כלי ומכון לשבתו ית' בבחי' קיום העולם בבחי' מלכותו שיהיה גם בזה שורה ומתגלה בחי' ה' אחד.

Mais, au niveau de l'unité inférieure (yi'houda tata'a), c'est-à-dire en devenant un réceptacle et un lieu pour Sa résidence, béni soit-Il, au niveau de l'existence du monde, qui relève de Sa souveraineté — Mal'hout (souveraineté) —, afin que, en cela aussi, réside et se révèle le niveau exprimé par les mots «Havaya est Un» :

הנה זה נמשך ע"י ישיבה והשפל' [והשפלה] אחרת ממדתו של יעקב להמשיך מדת חסד מראש כל דרגין עד סוף כל דרגין בארץ התחתונה הוא כנען שהוא בחי' מלכותו ית' ומלך במשפט יעמיד ארץ והוכן בחסד כסא.

cela se réalise par une autre installation et un autre abaissement de l'attribut de Yaakov, afin de faire descendre l'attribut de 'Hessed (bonté) depuis le sommet de tous les degrés jusqu'à leur terme, dans le pays inférieur, qui est Canaan, lequel relève de Sa souveraineté — Mal'hout —, béni soit-Il ; et «Un roi affermit le pays par la justice», tandis que «le trône est affermi par la bonté».

שקיום העולם הוא בחסד כמ"ש עולם חסד יבנה דהיינו בעשיית המצות בכלל ששרשם הוא בחי' חסד ובפרטות הוא מצות הצדקה וחסד שלכן היא נקראת בשם מצוה סתם כו' שהיא שקולה כנגד כל המצות כמ"ש בתניא:

Car l'existence du monde repose sur la bonté, comme il est écrit : « Le monde est bâti sur la bonté » ; c'est-à-dire par l'accomplissement des mitsvot en général, dont la racine est le niveau de 'Hessed, et, en particulier, par la mitsva de charité et de bonté ; c'est pourquoi elle est appelée simplement « la mitsva », etc., car elle équivaut à toutes les mitsvot, comme l'explique le Tanya.

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/1/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak